

fahs

NUMMER 2 • APRIL 2002 16. ÅRGANG

et blad fra
Frederiksborg Amts Historiske Samfund

FAHS bladets redaktion er specielt stolt over billedet på forsiden af dette nummer. Det er når jeg selv skal sige det, et rigtigt godt billede. Og som I nok allerede har gættet, så er det digteren Robert Corydon der kigger ud gennem hullet i døren. Jeg vil gerne takke Gerda Corydon som venligst har udlånt de tre fotografier, som illustrerer Martin Deichmanns artikel om digteren.

Jeg har ved flere lejligheder efterlyst bidrag til FAHS bladet fra medlemmerne. Til dette nummer har jeg så med glæde modtaget et fotografi fra foreningens vintertur til Sct. Olai Kirke. Billedet er taget af Valdemar Poulsen, som har forevigt Torben Bill-Jessens omvisning. Turen var meget vellykket og blev indledt med sild og en enkelt genever på Helsingør Bymuseum.

I skrivende stund er vores årbog for 2002 afleveret til trykkeriet. Den bliver færdig i slutningen af maj og vil blive sendt til alle

medlemmer i løbet af juni måned. Rent praktisk håber jeg at det vil blive muligt at dele den ud til de medlemmer som deltager i turen til Pederstrup den 2. juni.

Årbogen hedder »En rød el-guitar med vibrator. Musik og ungdomskultur i Nordsjælland 1960-70«. Den er, som tidligere nævnt, skrevet af foreningens formand Henrik Bengtsen. Bogen er rigt illustreret og er på næsten 350 sider.

Selvom jeg synes at 60'erne, det er da ikke så længe siden, så er der gået 30-40 år og når jeg læser bogen, så bliver jeg mindet om, hvordan det var – og at mange ting var anderledes end nu. Jeg læste et sted at globaliseringen var knap så fremskreden og at hver by havde sin historie. Og det er efter min mening noget af det man kan læse om i den nye årbog. Et samfund eller en hverdag der gav plads til unge fyre, som uden at kunne mange greb på guitaren, startede et orkester.

God fornøjelse med årbogen og god sommer !!

Eva Stennicke

fahs

FAHS er et medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund og udkommer fire gange om året; i februar, april, august og november.

Artikler til bladet sendes til:

FAHS, Helsingør Kommunes Biblioteker,
att. Eva Stennicke, Lundegade 13, 3000 Helsingør.

Telefon: 4928 3622, fax: 4928 3627.

E-mail: eva.stennicke@telia.com

Medlemskab og kontingent:

Helsingør Teaterforening, Havnepladsen 1, 3000 Helsingør.
Telefon: 4920 0811.

Redaktion

Bibliotekar
Eva Stennicke
(ansvarshavende red.)

Tryk: A-print,
Espergærde
Layout, sats og
tilrettelæggelse:
Eva Stennicke

TINGENE OG STEDERNE

– Robert Corydon i Nordsjælland

af Martin Deichmann

Forfatteren læser litteraturvidenskab ved Københavns Universitet og har bidraget til værket »Danske digtere i det 20. århundrede« med artiklen om Robert Corydon.

Enhver har brug for steder og ting. Steder med mening, atmosfære og genstande med særegen betydning. Postkort kan på én gang minde om steder, man føler en særlig tilknytning til, og samtidig udgøre genstande med selvberørende værdi. Sten og træstumper fundet på stranden kan have en lignende betydning og vi kender alle favoritmål for søndagsudflugter eller den hurtige, forfriskende aftentur. Vi må forvente en lignende optagethed af steder og genstande hos kunstnere – hvad enten de maler, skriver, synger eller danser – og kan ofte finde reminiscenser i den enkelte kunstners værker. Mennesket konstruerer en fortælling om sig selv og sit miljø ud fra en række givne betingelser – en lokal virkelighed – og kunstneren konstruerer sin særlige fortælling, sit værk, i forlængelse af den første.

Digteren, journalisten og maleren Robert Corydons (1924-84) lokale virkelighed udgjordes i en årrække af den nordsjællandske natur og af byerne langs nordkysten, Helsingør, Ålsgårde, Hellebæk og Hornbæk. Her flyttede han – sammen med familien – mellem adskillige bopæle af skiftende karakter og afsøgte hver gang *stedet* – huset, de geografiske omgivelser m.v. – for særpræg, detaljer og ansatser. Robert Corydon var ikke oprindelig fra Nordsjælland, men fra Østerbro i Køben-

havn hvorfra de tidligste barndoms minder stammer. Hans far, Jacob L. Corydon, var i en periode fotograf, men havde også arbejde som *water clerk* i et rederi, som indkøbschef og havde som helt ung fristet tilværelsens usikreste kår på rejse i USA. Rastløshed, spontanitet og udfordring synes at være karakteristika for den ældre Corydon – egenskaber sønnen til dels skulle overtage. Robert Corydons mor, Anna Henriette f. Petersen, var landmandsdatter fra Stenløse og opvejede med sin sjællandske bondero farens entreprenante og iltre temperament.

Familien Corydon flyttede – foranlediget af farens evige rastløshed – på landet i 1930. Faren havde fundet et lille husmandssted og har besluttet at forsøge sig som landmand. I Frederikssund fortsatte Robert Corydon sin lidet lykkelige skolegang frem til fjerde mellem, hvorpå familien flytter til Roskilde og faren skaffer Robert en læreplads i en lokal købmandsbutik. Robert selv gik, som han skriver et sted, »fortvivlet rundt i gaderne og kunne ikke svare på det evindelige spørgsmål om hvad jeg ville være. Jeg anede det ikke. Jeg havde ingen beviser for, at jeg duede til noget som helst«. Svaret blev i første omgang købmandslærlingenes brune kitel. I tre år arbejdede den unge Corydon for købmanden. Arbejdet var hårdt;

Corydon slæber koks og cinders mellem forretningen og kundekredsens brændselsrum, men indimellem sniger han sig også til skrivepauser i købmandsgårdens krydderiduftende lagerrum. Købmandsgården med dens *ting*, dufte m.v. bliver således et af forfatterskabets tidligste *steder*.

I 1941 blev Robert Corydon ansat som journalistelev på Roskilde Avis og to år senere på Næstved Avis, hvor han bl.a. mødte digteren Iljitsch Johansen. Fra midten af fyrrerne arbejdede Corydon som journalist for magasinet *Ude & Hjemme*, men tog sig samtidig tid til et inspirerende ophold på Askov Højskole, hvor han ikke blot mødte litteraturen og litteraterne, men også sin kommende hustru, Gerda. Højskoleopholdet dannede ansats til Robert Corydons litterære debut, nemlig novellen »Fiskerflækkens Foraar« (*Politikens Magasin*, april 1946), der – i sammenhængen meget sigende – behandler... »de mange smaa Hændelser, der sætter Præg paa Livet nede ved Havnen og oppe i Husene, hvor Folkene samles om deres daglige Dont, mens Kaffetaar'en nydes og Skipperskrønerne blomstrer...«, som det hedder i essayets underrubrik. »Havnen«, »husene« og »de smaa Hændelser« skal senere vise sig at blive centrale elementer hos såvel journalisten Robert Corydon, som digteren og maleren. Efter en kort ansættelsesperiode ved *Bornholms Avis* flyttede familien Corydon til Skovbrynet i Kokkedal og Robert blev i 1952 ansat ved *Helsingør Social Demokrat*, hvor han »talentfuldt og frodigt« – som det hedder i redaktør Jacob Sehested-Groves anbefaling – tog del i redaktionens foreliggende arbejde. I 1956 tilknyttedes den alsidige skribent en kort overgang redaktionen på *Mobilia* – et *tidsskrift for møbler, boligindretning og kunsthåndværk* udgivet af

det eksklusive forlag Snekkersten Press – og i 1958-60 fungerede Corydon som fast journalist ved *Helsingør Dagblad*. Corydons journalistiske virke bærer på mange måder præg af »Kaffetaar'en« og »Skipperskrønerne«. Det blev et mangfoldigt felt af artikler, essays og kronikker om alt fra lokale erhvervsspidser, historiskskabende figurer og kunsthistoriske overblik til »manden-på-gulvets« private oplevelser i en konstant bevægelig verden. En detaljernes journalistik på mikro- såvel som makroniveau.

Detaljen skal også om noget fremhæves som centralt element i Robert Corydons lyriske forfatterskab. Fra sin debut med *Hænderne* i 1950 til den posthumt udgivne *Til smerten* (1984) arbejder digteren igen og igen med *ting*, som initierende momenter i sit personlige poetiske landskab. Det kan være græsstrået, knasten, fiskekassen, gelænderet eller opbrugte ting, skrammel og skrot. Som i digtet »Tings tyranni«:

Menneskers omgang med ting – fortabte ting
en gang saa nære og uundværlige,
stedt til hvile paa denne haabløst forvitrede
kirkegaard, hvor der dog er liv i dybet...
(...)

Ovenstående er et kort pluk fra samlingen *Krybet og sommerfuglen* (1958), hvor man også finder det centrale, poetologiske digt »Ode til en stil«. Heri beskrives digterens forhold til sin motivverden, hvordan tingene spiller ind og forsøges brugt i de enkelte tekster. Og man vil pludselig forstå, at Corydons værker snarere er en *synets poesi* end en tingenes. At *ting* og *steder* er til for at blive set, klippet ud af virkeligheden med det digteriske blik og derefter benyttet som blanke collageelementer i ny, lyrisk kontekst:

Robert Corydon på stranden i Ellekilde med sønnen Thomas. (1956)

Klæbebilledstilen – en stil for farvens galninge, filmens transplantører af levende stof, fotografiets skabende beskærere og de overlevende poeter, en sammenstimling af kontrasterende billeder trukket lige op af døgnets altid vaagne fremkalder, hvor livets frække modsætninger trives vidunderligt i tilfældets tank. (...)

Digteren Robert Corydon fandt gennem hele forfatterskabet sine ting og steder i Nordsjælland. Fra »Lundebo« i Kokkedal var der udsigt til »grønt ulmende sletter«, i det gamle Helsingør-byhus, Strandgade 7, var der rigeligt med hjørner, knaster og knirkende trappetrin og fra boligerne i Hellebæk, Ålsgårde og Hornbæk, var der sjældent langt til favoritstedet, havet.

Og skulle digteren endda løbe tør for

ting og steder i det nordsjællandske, kunne han sammen med familien drage over Sundet til den gamle ødegård ved Målaskog, hvor der med sikkerhed var noget, som ville ses og klippes ud.

Parallelt med sine skriftlige aktiviteter arbejdede Robert Corydon fra begyndelsen med billeder, oftest tuschtegning og akvarel. Få tidlige arbejder viser tydelig afsmittning fra COBRA-bevægelsen, men op gennem tresserne udvikler Corydon en personlig form i klar sammenhæng med det poetiske arbejde. Corydon udstiller første gang separat på Helsingborg Stadsbibliotek i 1967 og senere samme år i Helsingør. I 1969 deltager han på Kunstnernes Efterårsudstilling; siden på en række biblioteker og mindre gallerier. I 1982 vises en større udstilling af akvarellerne på ho-

vedbiblioteket i Helsingør. Her udstilles desuden bøger og manuskripter og publikum får således – præcis som ved udgivelsen af collagebøgerne, *Calligrapoetica* I og II (1969 og 1973) – mulighed for at danne sig indtryk af det samlede værk og ikke mindst af sammenhængen mellem digtning og billedkunst.

Billedkunstneren Robert Corydons arbejde bærer – som det er tilfældet med journalisten og digteren Corydon – tydeligt præg af omgivelser og arbejdsmiljøer. Der er sjældent motivisk sammenhæng, men steder og ting smitter uundgåeligt af. Man møder hele tiden udsigter, hav & strand, penselstrøg der minder om mønstre i bark eller sand, figurer af strandfund og kviste etc. Ting og steder, der har villet ses, der er blevet klippet ud og derpå monteret i nye sammenhænge.

Robert Corydon havde præcis som alle andre en hang til stedernes væsen. Kun få, der kender stederne, kan undvære Hornbæk strand, Marienlyst slotspark, Snekker-

sten havn eller Helsingør Kirkegård. Men ikke alle kan klippe så præcist som Corydon. Lad os afslutte med et glimt af hovedpersonens egen lokale favorit – her i interview fra 1963 ved lokalhistorikeren Jørgen Uldum:

»Det er vel rigtigt, at der er en forbindelse mellem en digters – og for den sags skyld enhver anden kunstners motivverden – og det sted, han har valgt at slå sig ned, hvis man ellers i disse boligproblematiske tider overhovedet kan vælge selv. Men man kan da prøve at nå hen i retning af det, der passer bedst for ens sangstemme. For mit eget vedkommende følte jeg, at jeg havde fundet stedet, da vi en sensommerdag flyttede ind i et lille træhus ved foden af Ellekildeskrænten. Ganske vist lå huset meget af året i skygge, så snart solen havde passeret eftermiddagshøjden, men det betød alligevel ikke noget mod det, at vi fra vinduerne havde udsigt ud over det rigtige hav«.

Robert Corydon

Generalforsamling i sol og blæst

Lidt under 40 medlemmer havde fundet vej til Stavnholt den 9. marts for at deltage i vores generalforsamling. Solen stod højt på himlen, og blæsten fik kulden til at bide i kinderne.

Det overordnede tema var vores stadige medlemstilbagegang, der betyder at foreningens økonomi er nær smertegrænsen, når vi ønsker at fastholde det høje aktivitetsniveau. Årbogen er den tungeste post på budgettet, og det blev drøftet, at vi i højere grad må søge samarbejdspartnere omkring udgivelsen af denne.

Formanden redegjorde for foreningens mange aktiviteter i 2001 og takkede de bidragsydere, der har gjort det muligt at få færdiggjort netversionen af vores årbogsregister www.helsbib.dk/tilbud/lokal-historie/fahs/index.htm Der arbejdes nu på at få registeret trykt og på at få netversionen opdateret med de seneste årbøger. Også til den kommende årbog 2002 har FAHS modtaget store bidrag, og formanden takkede de mange bidragsydere.

Kassereren redegjorde for foreningens regnskab 2001, der er aftrykt på næste side. Vi kom ud af året med et lille overskud på driften samt en pæn kassebeholdning, hvoraf en del midler er tilskud til trykning dels af årbogsregisteret dels af årbog 2002.

Bestyrelsesmedlem Aase Zinck har efter 11 års arbejde i bestyrelsen ønsket at træde ud, og formanden takkede Aase for hendes store arbejde i bestyrelsen og i turudvalget. Med sin store viden og store organisationstalant har Aase bidraget til, at foreningens medlemmer har fået mange og gode oplevelser, og bestyrelsen kommer til at savne Aase i arbejdet.

Bestyrelsens øvrige medlemmer samt revisorerne blev genvalgt, og derefter af-

sluttedes generalforsamlingen, der blev ledet kyndigt af Hans Christian Zinck.

Efter en kort kaffepause introducerede Farums arkiv- og museumschef, Catrine Kyø Hermansen, de fremmødte til museerne i landsbyen Stavnholt, som herefter blev besøgt. Det er nogle år siden, foreningen sidst holdt generalforsamling i Farum, og det er imponerende hvad museumsvesenet har formået at få opbygget siden da. Stavnholt er så absolut et besøg værd, og den gamle købmandsforretning Cornelen tiltrak sig meget opmærksomhed. De fleste medlemmer købte en pose med barndommens store sorte bolsjer eller dame-skrå til vejen hjem.

Henrik A. Bengtsen

Frederiksborg Amts Historiske Samfunds bestyrelse 2002

Stig Coldbjørn Nielsen, Jordhøjvej 20, 3550 Slangerup. 47381380

Henrik A. Bengtsen, Kofod Anchersvej 46, 3060 Espergærde. 49134331

Anders Alsløv, Øvej 26 A, 3550 Slangerup. 47333056

Flemming Beyer, Frederiksværksgade 65, 3400 Hillerød. 48267714

Bent Laurents, Gl. Hellebækvej 61 B, 7, 3000 Helsingør. 49217745

Gudrun Lund Meyer, Vejgårdspark 11, 3520 Farum. 44953205

Kenno Pedersen, Lindestien 20, 3000 Helsingør. 49211215

Dorrit af Rosenborg, Kirketorvet 6, 3550 Slangerup. 47335358

Eva Stennicke, Styrbjörn Starkes Gata 14, S-25362 Helsingborg, Sverige.

0046 42298111

Erling Svane, Hovgårdsvej 3a, 3060 Espergærde. 49131761

Driftsregnskab

Indtægter		2001	2000
Kontingenter			
medlemmer primo 2001	448		
afgang	51		
nye tilmeldte	12		
medlemmer ultimo 2001	409	74.425 kr.	69.320 kr.
Salg af årbøger		4.164 kr.	900 kr.
Forsendelse			
Renteindtægter		1.038 kr.	780 kr.
Kommunale tilskud		410 kr.	400 kr.
Tilskud, fonde		5.000 kr.	10.000 kr.
Tilskud Tipsmidlerne		3.500 kr.	10.000 kr.
Tilskud register			105.000 kr.
Indtægter i alt		88.537 kr.	196.400 kr.
Udgifter			
Årbog		41.170 kr.	41.102 kr.
Forsendelsesomkostninger		9.876 kr.	7.834 kr.
Møder og udflugter		127 kr.	-387 kr.
Medlemsblad		14.656 kr.	13.694 kr.
EDB omkostninger		6.250 kr.	6.250 kr.
Kontorartikler		129 kr.	3.452 kr.
Porto		6.196 kr.	5.490 kr.
Gebyrer		527 kr.	539 kr.
Registeromkostninger			94.141 kr.
Bestyrelsesomkostninger		1.077 kr.	1.719 kr.
Generalforsamling		928 kr.	603 kr.
Repræsentation		253 kr.	0 kr.
Eksterne kontingenter		2.500 kr.	2.500 kr.
Udgifter i alt		83.689 kr.	176.937 kr.
Driftsresultat		4.848 kr.	19.463 kr.

Status

Aktiver	31/12 2001	31/12 2000
Kontantbeholdning	0 kr.	0 kr.
Unibank 190-00-01881	28.328 kr.	62.451 kr.
Unibank 190-56-14085	31.989 kr.	31.167 kr.
BG-bank 5848	85.366 kr.	22.374 kr.
Forudbetalt vedr. årbog	55.000 kr.	
Tilgodehavende		46.400 kr.
Aktiver i alt	200.683 kr.	162.392 kr.
 Passiver		
Skyldige omkostninger	0 kr.	0 kr.
Forudbetalt tilskud vedr. register	62.873 kr.	64.430 kr.
Forudbetalt tilskud årbogen 2002	35.000 kr.	
 Egenkapital		
Saldo primo	97.962 kr.	
Driftsresultat	4.848 kr.	
Saldo ultimo	102.810 kr.	97.962 kr.
Passiver og egenkapital i alt	200.683 kr.	162.392 kr.

Helsingør den 26. februar 2002

Bent Laurents
kasserer

Foranstående driftsregnskab og status har vi gennemgået og fundet i overensstemmelse med foreningens bogføring.
Beholdningernes tilstedeværelse har vi konstateret.

Helsingør den 26. februar 2002

S. Riis-Vestergaard

Åse Gedde

Sommertur til Pederstrup søndag d. 2. juni

Turudvalget har af forskellige grunde besluttet at ændre program for vores sommertur, der var besluttet at skulle gå til Sofiero lørdag den 1. juni.

Heldigvis ligger der lige udenfor vores amt en anden idyl, der er værd at gæste, selvom den ikke er kongelig, men repræsenterer bondekulturen på allerbedste vis. Og dog. På den ene af de fire store gårde, der danner kernen i museumslandsbyen Pederstrup mellem Ballerup og Smørum-nedre findes en meget fin samling af storfyrstinde Olgas breve, fotos, ejendele og malerier, der sammen med beretningen om hende og hendes families liv på gården Knudsminde 1930-48 belyser en helt usædvanlig kongelig skæbne – og en stor personlighed.

Ud over gårdene findes Ballerups sid-

ste aktive smedje, der intakt er flyttet til museet ved siden af købmandsforretningen og det kulturhistoriske lokalmuseum med bondestuerne, særudstilling og længer med gamle landbrugsredskaber samt en velholdt bondehave fra begyndelsen af 1900-tallet.

Programmet, som turudvalget har lagt i samarbejde med nogle af de engagerede frivillige (de er 40 i alt!), begynder kl. 12.00, hvor Jacob, der professionelt driver traktørsted i »Store Peters Hus«, har dækket op til en let og lækker økologisk frokost med gravad laks, grønne asparges og lime-yoghurt samt ostebuffet med frugt. Prisen er 80 kr. uden drikkevarer (øl f.eks. 20 kr.).

Efter en god frokost, hvor vi giver os god tid til hyggeligt samvær og eventuelt også en kop kaffe står fire guider parat kl. 13.30 til at ledsage fire hold a 10 deltagere rundt til udstillingerne. Det vil tage ca. 1½ time.

Derefter er der lejlighed til frit at færdes omkring i udstillingerne, som man har lyst til det indtil kl. 17.00.

Dog gøres opmærksom på, at traktørstedet lukker kl. 15.00. Nævnes skal også at en af gårdene »Grantoftegaard« drives økologisk af Ballerup Kommune og har en gårdbutik.

Turudvalget glæder sig til at byde jer på en oplevelse i den – sikkert for mange – ukendte idyl lige indenfor i Københavns Amt.

Pris for frokost (uden drikkevarer), entre og guide gøres rørende billigt: 110 kr. Husk hurtig tilmelding (maks. 40 deltagere) til

Dorrit af Rosenberg tlf. 47 33 53 58
Gudrun Land Meyer tlf. 44 95 32 05.

Valdemar Poulsen fotograferede da vi den 17. februar var på tur til Helsingør Bymuseum og Sct. Olai Kirke

Nyt om bøger

ved Eva Stennicke

Esrum Kloster. Et hus i et landskab. Tekst og redaktion: Jens Anker Jørgensen. Foto: Kaj Lergaard. C.A. Reitzel, 2001. 119 sider : ill. En bog fyldt med fotografier.

Hanse Ethelberg: En landsby i vækst. Træk af Helsinges historie i 1800-tallet.

Helsinges Lokalhistoriske Arkiv, 2001. 110 sider : ill.

Til Stenløse Kommune. Om tilflytningen ca. 1945-72. Af Nils Erik Andersen og Bent Stiesdal.

Stenløse Historiske Forening, 2001. 77 sider : ill.

Dronningens teglværk i Nivaa 1701-1766. Af Jørgen G. Berthelsen ...et al. I: Tidsskrift for Dansk Keramisk Selskab. 2001. Årg. 4. Nr. 1. Side 5-9 : ill.

Hændt og husket 1.

Historisk Forening og Lokalhistorisk Arkiv for Skibby Kommune, 2001. 51 sider : ill.

Heri: Karen E. Tofte: Præstegårdshaven i Skibby. Thomas Ludvig Thomsen: En visesanger fra Sønderby. Godtfred Hansen: Godtfred fra Skuldelev.

Hugo Matthiessens Hillerød. Fotograferet 1920-21 og 1924. Udgivet af Flemming Beyer.

Højbjerg, Hikuin, 2001. 87 sider : ill. – (Hugo Matthiessens Danmark)

Hornbæk Salonskydeselskab 1907-2000. Fuglekonger fra 1908 til 2000. Redigeret af Jens Peter Pihl.

Hornbæk Skydeselskab, 2001. 136 sider : ill.

Selskabets historie samt et biografisk afsnit, hvor også platterne er gengivet.

Sommertur til Pederstrup

Søndag den 2. juni mødes vi kl. 12 i landsbyen Pederstrup ved Ballerup. Vi starter i traktørstedet »Store Peters Hus« med en let økologisk frokost med gravad laks, grønne asparges og lime-yoghurt samt ostebuffet med frugt.

Kl. 13.30 står fire guider parat at ledsage os rundt til udstillingerne. Landsbyen, der er et egnsmuseum, består af flere gårde og huse. Vi får lejlighed til at se bl.a. bondestuer fra 1800-tallet, en smedje, en købmandsforretning og en permanent udstilling om storfyrstinde Olga, der boede i Ballerup i 1930-48. Omvisningen tager ca. 1½ time og derefter kan man selv gå rundt og kigge. Nærmere omtale af Pederstrup findes på side 11.

Frokost (uden drikkevarer), entre og guide koster 110 kr. Husk hurtig tilmelding (maks. 40 deltagere) til Dorrit af Rosenberg tlf. 47 33 53 58
Gudrun Land Meyer tlf. 44 95 32 05

